

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ชมรมคนพิการเชียงใหม่ ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2550 โดยนางสาวจัน ชัยชาวุฒิ ประธานมูลนิธิสถานฝึกคนพิเศษ (เดิมชื่อมูลนิธิโยคะนันทา) เนื่องจากมีโอกาสดำเนินทางไปอำเภอเชียงดาวบ่อยครั้งและพบว่ามีความพิการจำนวนมากที่ต้องการความช่วยเหลือ แม้จะมีหน่วยงานของรัฐบาลคือโรงพยาบาล เพื่อช่วยเหลือด้านความเจ็บป่วย แต่ก็ยังไม่ทั่วถึงและไม่เพียงพอ มูลนิธิสถานฝึกคนพิเศษเล็งเห็นปัญหาในด้านนี้จึงได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือในด้านการฟื้นฟูและการบำบัดทางกาย ส่งเสริมการศึกษา การฝึกอาชีพ และยังสร้างห้องกายภาพบำบัดให้อีกด้วย

อำเภอเชียงดาวมีจำนวนคนพิการที่จดทะเบียนไว้กับทางราชการอยู่ 534 คน เมื่อจัดตั้งชมรมขึ้น ก็ได้รับความร่วมมือจาก อบต. ตำบลต่างๆ และคนพิการด้วยกัน เข้าสำรวจ และชักชวนกันมาลงทะเบียนเป็นสมาชิกชมรม ทำให้มีคนพิการจาก 15 หมู่บ้านมาลงทะเบียนตั้งแต่เปิดชมรม 110 คน ซึ่งเป็นคนที่มาจากหลายพื้นที่ หลายหมู่บ้าน รวมทั้งเป็นชาวเขาที่อยู่มานานแล้ว แต่ละหมู่บ้านอยู่ไกลจากความช่วยเหลือ การเดินทางลำบาก ต้องมีรถจึงไปไหนมาไหนได้ (มูลนิธิสถานฝึกคนพิเศษ, 2551: เพิ่มข้อมูลคอมพิวเตอร์)

มูลนิธิสถานฝึกคนพิเศษเห็นว่าสมาชิกไม่มีรายได้ขณะที่มาทำกิจกรรมที่ชมรม บางคนได้รับเงินช่วยเหลือจากการเฉลี่ยเดือนละ 500 บาทซึ่งไม่พอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน จึงได้คิดหาสิ่งที่คุณพิการทุกคนสามารถทำได้ และคนทั่วไปซื้อไปใช้ประโยชน์ได้ จึงได้จัด “โครงการยามอนุรักษ์โลกด้วยมือของคนพิการ” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกคนพิการที่ชมรมคนพิการเชียงใหม่อาชีพและมีรายได้เลี้ยงตนเองได้ 2) เพื่อส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่สมาชิกคนพิการให้รู้สึกว่าคุณค่าในสังคม (มูลนิธิสถานฝึกคนพิเศษ, 2551: เพิ่มข้อมูลคอมพิวเตอร์)

ยามอนุรักษ์โลกนี้ผลิตจากยามผ้าฝ้ายลายสองสีครีม ด้านหนึ่งเป็นภาพวาดด้วยมือจากสมาชิกคนพิการที่เข้าร่วมโครงการฯ อีกด้านหนึ่งเป็นรูปสัญลักษณ์ของมูลนิธิฯ และข้อความอนุรักษ์โลกซึ่งด้านนี้สามารถจัดให้เป็นรูปพิมพ์สัญลักษณ์ของบริษัท ห้างร้าน หรือข้อความพิเศษสำหรับปริมาณการสั่งจำนวนมากซึ่งเหมาะที่จะใช้เป็นของที่ระลึกสำหรับกิจกรรม หรือโอกาสพิเศษ เช่น แจกให้ลูกค้าในวันปีใหม่ วันครบรอบของกิจการ หรือ การประชุมสัมมนา ที่บริษัทจัดขึ้น ยามผ้าที่มูลนิธิฯ ผลิตนั้นมีหลายขนาด หลายราคา เพื่อให้ผู้ซื้อเลือกซื้อได้ตามต้องการ เช่น กระเป๋าซิปปขนาดเล็กราคา 29 บาท ยามผ้าขนาดเล็กราคา 59 บาท ยามผ้าขนาดกลางราคา 89 บาท ยามผ้าขนาดใหญ่ราคา 99 บาท ยามผ้า

ขนาดใหญ่พิเศษราคา 190 บาท และย้อมผ้าขนาดใหญ่สำหรับชายหาดราคา 200 บาท โดยจุดวางจำหน่ายย้อมหลักๆนั้นมีอยู่ที่โรงเรียนนวดไทยเชียงใหม่ ร้านบ้านสวนผัก ร้านบุ๊คทรี และริมฝั่งชุปเปอร์มาร์เก็ตทั้งสองสาขา

ในช่วงแรกเริ่มโครงการฯ (พฤศจิกายน 2550) มีสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการฯ ทั้งหมดประมาณ 40 คน แต่ในปัจจุบัน จำนวนสมาชิกที่ยังคงร่วมกิจกรรมของโครงการฯ ลดลงเหลือ 30 คน เนื่องจากสมาชิกบางคนไม่สะดวกในการเดินทาง หรือญาติไม่สะดวกที่จะตามมาดูแลที่ชมรมฯ สมาชิกบางคนไม่ชอบงานวาดภาพ และสมาชิกบางคนได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิฯ ให้มีโอกาสดำเนินการศึกษาฝึกอาชีพคนพิการที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จึงทำให้ปัจจุบันมีสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการฯ อย่างสม่ำเสมอมีจำนวน 30 คน

มูลนิธิฯ ได้จัดให้มีครูสอนศิลปะมาฝึกอบรมให้สมาชิกได้เรียนรู้ในเรื่องการวาดภาพ การลงสีจากจินตนาการของตนเองและจากภาพต้นแบบที่จัดไว้ให้จนสมาชิกสามารถใช้อุปกรณ์วาดภาพด้วยตนเองได้ดีขึ้น สำหรับตัวย้อมผ้า นั้น ชมรมฯ ชาวเชียงดาวที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายให้แก่ชมรมฯ เป็นจำนวนมากขึ้นอยู่กับปริมาณการสั่งซื้อย้อมในแต่ละช่วงเวลา โดยมีผู้จัดการชมรมฯ เป็นผู้ดูแลในเรื่องการเลือกผ้าที่มีคุณภาพดีและเหมาะสมซึ่งช่วยลดต้นทุนต่อย้อมหนึ่งใบไปได้มากเนื่องจากไม่ต้องสั่งจากร้านในเมืองซึ่งทำให้ต้นทุนต่อย้อมหนึ่งใบสูงมาก

สมาชิกคนพิการที่มาเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการฯ เดินทางมาทำกิจกรรมที่ชมรมคนพิการเชียงดาว โดยมีรถรับจ้างคอยรับ-ส่งซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่มูลนิธิฯ เป็นผู้ดูแล โดยงบประมาณส่วนหนึ่งเป็นรายได้ที่มาจากการขายย้อม ค่าตอบแทนที่สมาชิกได้รับต่อการวาดย้อมหนึ่งใบคือ 20 บาท ผู้จัดการชมรมฯ จะจ่ายค่าตอบแทนแก่สมาชิกเป็นรายสัปดาห์ รายได้ที่มาจากการขายย้อมหนึ่งใบหลังจากหักค่าตอบแทนแก่สมาชิกแล้วนั้น มูลนิธิฯ ได้จัดสรรเพื่อใช้จ่ายในด้านอื่นๆ อีก เช่น ค่าใช้จ่ายในเรื่องสีและอุปกรณ์วาดภาพ ค่าใช้จ่ายในการผลิตย้อม ค่ารถรับส่ง ค่าอาหารกลางวันของสมาชิก และส่งเสริมด้านการศึกษาและฝึกอาชีพแก่สมาชิกคนอื่นๆ ที่มูลนิธิฯ ส่งไปอบรมยัง โรงเรียนและศูนย์ฝึกอาชีพสำหรับคนพิการ

ตลอดระยะเวลา 1 ปีที่ได้ดำเนินโครงการฯ มาแล้วนั้น ส่วนหนึ่งโครงการฯ ได้รับการสนับสนุนจากบริษัท/ห้างร้านต่างๆ ที่ได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโครงการฯ ผ่านทางรายการโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น และจากคำบอกเล่าของผู้มีจิตศรัทธา ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการแสดงความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคมของบริษัทเหล่านี้ โดยในเวลา 1 ปีที่ผ่านมา มูลนิธิฯ สานฝันคนพิเศษยังไม่เคยทำการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการฯ ว่าบรรลุวัตถุประสงค์

ของโครงการฯในด้านรายได้ของสมาชิกหลังเข้าร่วมโครงการฯแตกต่างจากรายได้ก่อนเข้าร่วมโครงการฯหรือไม่ สมาชิกมีขวัญและกำลังใจที่ดีขึ้นหรือไม่ และสมาชิกมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการฯหรือไม่ ซึ่งผลการประเมินนี้มูลนิธิฯจะนำไปพิจารณา ปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการฯหากพบว่าการดำเนินงานของโครงการฯมีข้อบกพร่อง เพื่อให้ประชาสัมพันธ์โครงการฯในการจำหน่ายและจัดหาทุนผ่านทางเว็บไซต์ของมูลนิธิฯ โดยเป็นการแสดงถึงความก้าวหน้าของโครงการฯหากผลการศึกษพบว่ารายได้หลังเข้าร่วมโครงการฯเพิ่มขึ้น เนื่องจากส่วนหนึ่งผู้บริจาคและผู้สนับสนุนกิจกรรมของมูลนิธิฯเป็นชาวต่างประเทศซึ่งมักจะติดตามข่าวสารของมูลนิธิฯผ่านทางเว็บไซต์อยู่เสมอ และเพื่อเป็นแนวทางในการขยายโครงการฯไปยังกลุ่มคนพิการอื่นๆที่มูลนิธิฯให้ความสนับสนุนอยู่เช่น เด็กพิเศษที่ศูนย์สงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนภาคเหนือ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ (มูลนิธิสานฝันคนพิเศษ, 2552: เพิ่มข้อมูลคอมพิวเตอร์)

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการยามอนุรักษ์โลกวาดด้วยมือโดยคนพิการซึ่งจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการโครงการฯได้ทราบว่าสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯนั้นสามารถสร้างรายได้ให้ตนเองได้มากขึ้น มีขวัญและกำลังใจในการใช้ชีวิตมากขึ้น รวมทั้งมีความพึงพอใจต่อกิจกรรม ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯหรือไม่ตลอดจนทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการฯเพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการฯ ขยายโครงการฯ และใช้ประชาสัมพันธ์โครงการฯต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการยามอนุรักษ์โลกวาดด้วยมือโดยคนพิการของมูลนิธิสานฝันคนพิเศษในด้านรายได้
2. เพื่อศึกษาการประเมินขวัญและกำลังใจของสมาชิกคนพิการที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการยามอนุรักษ์โลกวาดด้วยมือโดยคนพิการของมูลนิธิสานฝันคนพิเศษ
3. เพื่อศึกษาการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกคนพิการที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการยามอนุรักษ์โลกวาดด้วยมือโดยคนพิการของมูลนิธิสานฝันคนพิเศษ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบผลสัมฤทธิ์ในด้านรายได้ที่เพิ่มขึ้นหลังเข้าร่วมโครงการฯ มีขวัญและกำลังใจ มีความพึงพอใจต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ และปัญหาและอุปสรรค ของโครงการ ยามอนุรักษ์โลกวาดด้วยมือโดยคนพิการ ของมูลนิธิสถานฝึกคนพิเศษ
2. สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของโครงการยามอนุรักษ์โลกวาดด้วยมือโดยคนพิการต่อไป

นิยามศัพท์

การประเมินผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การประเมินความสำเร็จของโครงการยามอนุรักษ์โลกวาดด้วยมือโดยคนพิการ โดยวัดจาก 1) การเพิ่มขึ้นของรายได้หลังเข้าร่วมโครงการฯ 2) ขวัญและกำลังใจ หลังเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการฯ และ 3) ความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมของโครงการฯ ของสมาชิกคนพิการ

โครงการยามอนุรักษ์โลกวาดด้วยมือโดยคนพิการ หมายถึง โครงการผลิตย้อมผ้าที่จัดตั้งโดยมูลนิธิสถานฝึกคนพิเศษ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกคนพิการมีอาชีพและมีรายได้เลี้ยงตนเองได้ และเพื่อส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่สมาชิกคนพิการให้รู้สึกว่าคุณค่าในสังคม โดยมีคนพิการที่เป็นสมาชิกชมรมคนพิการเชียงดาวและเข้าร่วมโครงการฯเป็นผู้วาดรูปลงบนย้อมเพื่อใช้จำหน่าย

คนพิการ หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว และสติปัญญา ที่เป็นสมาชิกชมรมคนพิการเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ของมูลนิธิสถานฝึกคนพิเศษ

มูลนิธิสถานฝึกคนพิเศษ หมายถึง องค์กรที่ไม่หวังผลกำไรที่ได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือคนพิการทุกประเภท ในด้านการฟื้นฟูและการบำบัดทางกาย ส่งเสริมการศึกษา และฝึกอาชีพ